

Vier incidenten rond uitwedstrijden en vrij reizende supporters

Den Haag, 8 augustus 2004

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	De vier incidenten	4
2.1	FC Groningen – Feyenoord, 2 november 2003	4
2.2	Sparta – Heracles, 21 november 2003	5
2.3	Vitesse – Heerenveen, 24 januari 2004	7
2.4	AFC Ajax – N.E.C., 25 januari 2004	8
3	Beschouwingen conclusies en aanbevelingen	11
3.1	Combivervoer en Uitkaart	11
3.2	Informatiepositie	12
3.3	Spoorwegpolitie	12
3.4	Bestuurlijke ophouding en artikel 2 politiewet	13
3.5	Stadionverboden en de standaardvoorwaarden KNVB	14
3.6	Stadionverboden en de individuele tenlastelegging	16
3.7	Aanbevelingen voor wijzigingen beleidskader	17
	Bijlagen	
Bijlage 1	Samenstelling auditteam	21

1 Inleiding

In het weekend van 24 en 25 januari 2004 hebben zich voorafgaand aan de wedstrijden Vitesse – Heerenveen en Ajax – N.E.C. ongeregelheden voorgedaan. Op zichzelf vormen de betreffende incidenten voor het auditteam voetbalvandalisme geen reden om een onderzoek in te stellen. Het is echter al eerder dit seizoen voorgekomen dat 'vrij' reizende supporters voor de nodige onrust zorgden, met name bij de wedstrijden Groningen – Feyenoord (2 november 2003) en Sparta – Heracles (21 november 2003). Er lijkt sprake te zijn van een terugkerend fenomeen met wellicht een zekere structuur. Voor het auditteam vormt dit reden om:

- nadere informatie over de voorspelbaarheid van, de aanleiding tot en de aard van de betreffende incidenten te verzamelen,
- na te gaan welke maatregelen (kunnen) worden genomen om herhaling te voorkomen,
- te bezien of de repressieve maatregelen, bijvoorbeeld stadionverboden, zoals afgesproken in het beleidskader ook (kunnen) worden uitgevoerd.

In dit rapport wordt eerst feitelijk verslag gedaan van de incidenten die vooraf gingen aan de vier genoemde wedstrijden. Vervolgens worden uitspraken gedaan over de voorbereiding en uitvoering van de wedstrijdorganisatie (inclusief vervoer), wordt bezien of de repressie volgens afspraak is verlopen en worden aanbevelingen ter verhoging van de effectiviteit van maatregelen gedaan. Evenals bij de audits die één wedstrijd betreffen, is bij dit onderzoek naar incidenten rond vervoer bij meerdere wedstrijden, het *beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld*, leidend als toetsingskader.

Dit rapport moet in het volgende kader geplaatst worden: dit is een onderzoek naar 4 incidenten die plaats vonden rondom vrij reizende supporters en de lessen die daaruit geleerd kunnen worden. Het betreft geen onderzoek naar vrij vervoersregelingen in zijn volledige scope. De grote meerderheid van vrij vervoersregelingen zijn afgelopen seizoen zonder problemen verlopen.

2 De vier incidenten

2.1 FC Groningen – Feyenoord, 2 november 2003

Het reizen naar deze wedstrijd stond de Feyenoordsupporters vrij. De wedstrijd was voor aanvang van het seizoen ingedeeld in de B-categorie (enig risico), voor de burgemeester van Groningen was dit geen reden om combivervoer op te leggen. Er waren 600 kaarten voor Feyenoord-supporters beschikbaar. Deze kaarten zijn door Feyenoord aan uitkaarhouders verstrekt. Dit zijn trouwe supporters die op basis van veelvuldig meereizen én goed gedrag een speciale uitkaart (mét pasfoto) bezitten. Vóórdat zij het stadion betreden worden zij door eigen stewards gecontroleerd. Op de wedstrijddag zelf waren geen kaarten meer te koop voor Feyenoordsupporters.

Op basis van verkregen informatie, hield de politie Rotterdam daags van tevoren de gangen van harde kernleden van de Feyenoordsupporters in de gaten, zij zouden uit zijn op een confrontatie met de harde kern van FC Groningen. De dag voor de wedstrijd reisden drie Rotterdamse politiemensen af naar Groningen maar zij troffen geen Feyenoordaanhangers aan. Aan andere Rotterdamse agenten, deel uit makend van de supportersbegeleidingsgroep (SBG), werd de ochtend van de wedstrijd om 8:15 uur door de spoorwegpolitie gemeld dat op het treinstation Rotterdam Alexander 'vermoedelijk' Feyenoordsupporters zich verzamelden. 'Vermoedelijk' omdat zij zich niet tooiden met sjaaltjes, petjes of shirts van de club. De agenten van de SBG zagen vervolgens om 9:10 uur een groep van circa 50 mensen, waaronder hen bekende leden van de harde kern van Feyenoord, in de trein naar Groningen stappen. Dit is doorgegeven aan de Algemeen Commandant van de politie Groningen. Verdere actie kon de Rotterdamse politie niet ondernemen omdat de groep zich normaal gedroeg.

De spoorwegpolitie hield de trein in de gaten en meldde dat de groep onderweg aangroeide tot ongeveer 110 personen. Gaandeweg gedroeg de groep zich steeds minder normaal: alcohol drinken, roken, blowen, urineren, braken en andere reizigers verbaal lastig vallen. Onderweg stapte de spoorwegpolitie met vier man en twee hondenbegeleiders in de trein. In verband met gewijzigd treinverkeer door spoorwerkzaamheden, zouden reizigers vanaf Hogeveen met bussen worden vervoerd. Het plan was om de supporters daar op te pikken en rechtstreeks naar Groningen te vervoeren waarbij onderweg op een parkeerplaats een selectie zou plaatsvinden. Even voorbij Meppel bleken de supporters echter de trein via Leeuwarden te nemen. Gezien de overlast die de groep onderweg gaf, de vrees voor verstoringen van de openbare orde in de stad Groningen tijdens de koopzondag en de eventuele confrontatie bij het stadion, besloot de algemeen commandant van de politie Groningen de trein stil te laten zetten in Grijpskerk (gemeente Zuidhorn). Daar zijn de supporters één voor één uit de trein gehaald. De fans met een geldig kaartje voor de wedstrijd (circa 30 personen hadden een kaartje, vooral voor andere vakken dan het uitvak, wat op zich ongebruikelijk is) zijn verder naar het Oosterparkstadion gereisd per bus. De groep supporters zonder kaartje, is geboeid per bus afgevoerd naar Rotterdam op basis van artikel 2, Politiewet. Daaronder bevonden zich negen supporters met een stadionverbod. In Rotterdam heeft de politie de arrestanten-afhandelingseenheid bij het Feyenoordstadion geopend.

Daar werd hun identiteit vastgesteld en werden zij gefotografeerd.

Een tweetal supporters werd aangehouden voor bedreiging van een politieambtenaar. Een van hen is in verzekering gesteld. Voor het overtreden van de wet ID is 28 maal proces-verbaal opgemaakt.

De gegevens zijn door de burgemeester verstrekt aan de Stichting Feyenoord met het verzoek aan de 69 personen een civielrechtelijk stadionverbod op te leggen. Door de KNVB is dit 7 november 2003 gerealiseerd. Deze stadionverboden zijn door de commissie stadionverboden van de KNVB op 11 december 2003 echter weer ingetrokken, omdat de standaardvoorwaarden van de KNVB niet van toepassing konden worden verklaard op personen zonder kaartje die zich hebben misdragen op een plaats ver van het stadion verwijderd.

Van aanhoudingen naar stadionverboden:

- feitelijk opgepakt: circa 70;
- aanhoudingen: 2;
- proces-verbaal: 2;
- door BVO aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 69;
- door OM aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 2;
- opgelegde stadionverboden: 71;
- ingetrokken stadionverboden: 69. (2 stadionverboden feitelijk opgelegd)

2.2 Sparta – Heracles, 21 november 2003

Bij verrassing reisden circa 90 supporters van Heracles, waaronder een tiental van de harde kern, per trein af naar Sparta, Rotterdam. Daar kwam het tot schermutselingen op een station, leidend tot 75 aanhoudingen. De hele groep is dezelfde avond retour gestuurd naar Almelo. Nog in Rotterdam werd de trein bekogeld waarbij één Heraclessupporter zwaar gewond is geraakt.

Het was een wedstrijd met laag risico: Sparta en Heracles hadden geen verleden samen. Van animositeit tussen supportersgroepen was niets bekend. Tussen de beide clubs is telefonisch overleg vooraf geweest. Kort zijn daarbij de standaardzaken (stewards, vervoer, supporters etc.) doorlopen maar er zijn geen bijzonderheden geconstateerd. De wedstrijdvoorbereiding is daarmee niet anders verlopen dan normaal. Vooraf was bij Heracles bekend dat een groep van 100 tot 150 man naar de wedstrijd zou gaan, deels met de bus en deels met eigen vervoer. De supporters hadden zich in kunnen schrijven voor de busreis. De verwachting was dat met name de harde kern met eigen vervoer zou gaan. In ieder geval waren er geen voortekenen dat supporters met de trein naar Rotterdam zouden afreizen. Zelfs op de avond vóór de wedstrijd, tijdens een overleg met de harde kern, is niet gesproken over een mogelijke reis per trein.

Gedurende het lange traject is veel bier gedronken. De sfeer in de trein werd hierdoor baldadig en vernielzuchtig (een ruit sneuvelde en een tl-bak werd vernield). Een kleine groep Heraclessupporters (vermoedelijk rond 6 personen) distantieerde zich tijdens de reis van de baldadige groep en nam elders in de trein plaats. Nadat de trein was aangekomen op station Rotterdam Alexander, kreeg de politie rond 19.00 uur melding van vechtpartijen op genoemd station. Uit videobeelden bleek naderhand dat de groep Heraclessupporters daar slaags raakte met een achttal individuen. Wie deze individuen waren en in hoeverre sprake was van een groep is nog altijd onduidelijk. Ze waren in ieder geval niet als voetbalsupporter herkenbaar en de politie Rotterdam kan ze ook niet in een ander verband thuisbrengen.

De meeste supporters van Heracles zijn toen uit de trein gestapt om op de provocaties van de raddraaiers in te gaan. Een kleine groep (14) Heracles-supporters bleef zitten voor de doorreis naar het stadion van Sparta. In eerste instantie ging een noodhulpauto van de politie poolshoogte nemen, maar de agressie keerde zich al snel tegen de politiemensen die vervolgens om assistentie vroegen. De politie rukte massaal uit richting station Rotterdam Alexander en kreeg ter plekke te maken met een agressieve groep supporters van Heracles. Deze groep zocht de confrontatie met de politie en gooi- de stenen en flessen. De politie pakte vervolgens alle (74) reischoppende supporters van Heracles op en voerde ze rond 20.00 uur af naar het stadion van Feyenoord. Daar is een speciale ruimte voor arrestatieafhandeling. De supporters zijn aangehouden voor het plegen van openlijk geweld. In over- leg met Justitie bleek dit echter niet 'hard gemaakt' te kunnen worden (er waren geen getuigen en ander bewijs, zoals beeldmateriaal, ontbrak) en uiteindelijk werd hiervoor dan ook geen proces-verbaal opgemaakt. Wel werden 39 supporters geverbaliseerd voor het niet bij zich hebben van een identiteitsbewijs. Dit is een overtreding waar, bij een eerste overtreding, een voorwaardelijk stadionverbod van drie maanden op staat. Van de Heracles- supporters zijn foto's genomen en personalia genoteerd. Tevens zijn ze kort gehoord. Na deze afhandeling werd de groep rond 23.00 uur op station Rot- terdam Zuid in een gecharterde trein naar Almelo gezet. Voordat de trein vertrok zijn enkele veiligheidsmaatregelen genomen. Zo reisden twaalf poli- tiemensen mee terug in de trein en heeft de politie de situatie op een nabij- gelegen viaduct verkend. Daarbij werd niemand aangetroffen. Ongeveer drie minuten na vertrek, tussen station Rotterdam Zuid en station Rotterdam Centraal, is de trein door onbekenden bekogeld met stenen. Eén van de stenen trof het hoofd van een 30-jarige supporter van Heracles. Enkele an- dere supporters liepen lichte verwondingen op. De zwaargewonde supporter werd op station Rotterdam Centraal uit de trein gehaald en afgevoerd naar het ziekenhuis, alwaar verschijnselen van verlamming werden geconsta- teerd. De stenengooier die verantwoordelijk is voor de verwonding van deze Heraclessupporter is waarschijnlijk geen voetbalvandaal maar een 'regulie- re' vandaal: het stenen gooien naar treinen op de betreffende locatie ge- beurt vaker. Deze dader is niet achterhaald.

Op maandag 24 november hebben de club en politie een bijeenkomst geor- ganiseerd waarbij een groot deel (ongeveer 50) van de 74 supporters aan- wezig was. Uit de groep kwam niets nieuws naar voren. Volgens hen lag de schuld bij anderen. Nog dezelfde avond kwamen alle aanwezigen de vol- gende maatregelen overeen:

- de eerstkomende uitwedstrijd mochten de 74 betrokkenen niet mee;
- voor elke uitwedstrijd gold voortaan een combiregeling;
- voor de supporters worden gedragsregels opgesteld. Deze gedragsregels worden momenteel door de club en politie gezamenlijk opgesteld en zijn vergelijkbaar met het reglement van de KNVB (maar volgens de club iets strenger).

Dit totaalpakket aan maatregelen geldt tot het eind van het voetbalseizoen 2003 – 2004. Het gedrag van de Heraclessupporters is verbeterd na deze maatregelen.

De gemeente Rotterdam drong per brief van burgemeester Opstelten zowel bij het bestuur van Heracles als bij de KNVB aan op stadionverboden maar er konden geen daders worden aangewezen. Voorts bleken ook de 'lokale' raddraaiers gevlogen, voor justitie bleek de zaak niet hard genoeg om tot vervolging over te gaan. Uiteindelijk heeft ook Heracles besloten dat er

onvoldoende mogelijkheden waren om stadionverboden op te leggen. De aangehouden Heraclessupporters hadden overigens wel een kaartje voor de wedstrijd in bezit.

Van aanhoudingen naar stadionverboden:

- feitelijk opgepakt: 75;
- aanhoudingen: 75;
- proces-verbaal: 39;
- door BVO aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 0;
- door OM aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 0;
- opgelegde stadionverboden: 0.

2.3 Vitesse – Heerenveen, 24 januari 2004

Ook hier was geen sprake van combivervoer en konden de Heerenveensupporters vrij reizen naar Arnhem. Er waren geen signalen die tot een andere aanpak zouden nopen. Einde van de middag begonnen ruim 80 supporters in Heerenveen aan de treinreis, die via een overstap in Zwolle naar Arnhem voerde. De reis was voorbereid: vier stewards vergezelden de Friese fans. De spoorwegpolitie was wel op de hoogte maar reisde niet mee omdat daar geen aanleiding voor bestond. Bij het vertrek vernielde een supporter met een flesje een ruit van de trein, in Wolvega ontdekte de conductrice dit. Verder reizen met een kapotte ruit is volgens de NS gevaarlijk en om die reden verboden, maar van treinstel veranderen in Meppel was ook lastig. De stewards gaven aan het gedeelte met de kapotte ruit te beschermen en onder die voorwaarde stond de conductrice verder reizen naar Zwolle toe. Vertegenwoordigers van Heerenveen meldten onderweg aan de conductrice de schade aan het raam te zullen betalen. Op het laatste stuk naar Zwolle gooiden Heerenveensupporters blikjes en vuurwerk uit het raam, ook werd er door de supporters in de trein gerookt en gedronken. Verder zijn er geen vernielingen aangericht.

De Operationeel Manager NS van Arnhem Nijmegen had van de transportcontroller gehoord dat de trein was gesloopt en heeft dit aan de Centrale Meldkamer telefonisch gemeld. De treindienstleider Zwolle en de Operationeel Manager Zwolle meldde dat de conductrice in het nauw was. De Centrale Meldkamer heeft geen contact gehad met de conductrice zelf. De spoorwegpolitie werd intussen geïnformeerd en heeft versterking ingeroepen van de regiopolitie IJsselland.

Op station Zwolle stond kort daarop de politie klaar om de groep op te vangen, maar wel op een ander perron omdat de politie veronderstelde dat het om RBC-supporters ging: Zwolle speelde die avond thuis tegen RBC. Al snel was duidelijk dat het om een andere groep supporters ging op een ander perron. De Operationeel Commandant van de regiopolitie IJsselland maakte vanaf dat moment haast, hij vreesde dat hardkernsupporters van FC Zwolle naar het station zouden gaan om een confrontatie te zoeken wanneer ze via het aftappen van mobilfoonverkeer zouden vernemen dat daar "iets loos" was met supporters. Om die reden isoleerde de politie om 18.00 uur het perron waarop de supporters uit Heerenveen intussen stonden en sommeerde de commandant de supporters direct weer in te stappen en terug te reizen (op grond van artikel 2 van de politiewet). De supporters weigerden terug de trein in te gaan en gingen massaal op het perron zitten. Een viertal supporters is daarop aangehouden door de politie en met gebruik van geweld zijn de supporters terug de trein in gestuurd.

De regiopolitie IJsselland verklaarde dat enig geweld is gebruikt om te voorkomen dat de Zwollesupporters zich konden mengen in het incident. Toen de Heerenveensupporters in dezelfde trein gezeten (met de stewards weer bij het kapotte raam) om 18:30 uur noordwaarts reden, arriveerde de harde kern van de Zwolle-aanhang die de politie aanviel. Hierbij werd een politiebusje vernield.

De trein werd begeleid door 10 man en een hondengeleider van de regiopolitie IJsselland en 3 man spoorwegpolitie. Tijdens de treinreis terug naar Heerenveen hebben Heerenveensupporters meerdere hoofdsteunen en tl-balken vernield, in totaal bedraagt de schade bijna 10.000 euro. Omdat de supporters tamelijk opeengepakt stonden was het voor de politie moeilijk om te constateren wie de vernielingen aanrichtten.

Na interne evaluatie van de spoorwegpolitie is geconstateerd dat er is gekozen voor het terugsturen van Heerenveensupporters op basis van drie zaken:

- 1 de onjuiste en onvolledige informatie en het niet navragen bij de conductrice,
- 2 het gedrag van de binnenkomende supporters en
- 3 het in gevaar komen van de openbare orde.

De spoorwegpolitie adviseert om een richtlijn op te maken ten aanzien van het ad hoc terug begeleiden van voetbalsupporters.

Uiteindelijk is tegen negen supporters van Heerenveen proces verbaal opgemaakt, waarvan vier voor vernielingen en vijf voor het niet opvolgen van een bevel. Het OM in Heerenveen, dat de afhandeling verzorgt, heeft deze laatste vijf zaken geseponneerd.

Onder de Zwolle-aanhang zijn geen aanhoudingen verricht.

De vier personen die wel worden vervolgd zijn door het OM aan de KNVB gemeld voor een stadionverbod. Drie daarvan hebben dat ook gekregen, de vierde had geen kaartje voor de wedstrijd en heeft om die reden geen stadionverbod opgelegd gekregen. De club heeft nog een vijfde persoon aangemeld bij de KNVB.

Van aanhoudingen naar stadionverboden:

- feitelijk opgepakt: 85;
- aanhoudingen: 85;
- proces-verbaal: 9;
- door BVO aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 1;
- door OM aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 4;
- opgelegde stadionverboden: 3.

(De persoon die door de BVO is gemeld, is eveneens door het OM gemeld).

2.4 AFC Ajax – N.E.C., 25 januari 2004

De afgelopen jaren was het een wedstrijd met enig risico (B-categorie) en kwamen de Nijmeegse supporters met de verplichte combi. Omdat zich die jaren nauwelijks incidenten hadden voorgedaan liet Amsterdam de wijze van vervoer dit jaar vrij. Vorig seizoen zijn de N.E.C. bussen wel bekogeld door Ajaxsupporters. Medewerkers van N.E.C. begrijpen achteraf niet waarom de combi werd losgelaten. Gezien de gespannen verhoudingen tussen beide supportersscharen leek een continuering van het combi-vervoer hen meer voor de hand te liggen. Deze medewerkers geven aan dat zij vooraf hebben

aangedrongen op een verplichte combi.

In het vooroverleg van 2 december 2003 is N.E.C. verzocht om haar supporters zoveel mogelijk per bus naar de Amsterdam Arena af te laten reizen. De week voor de wedstrijd nam de voetbalcoördinator van de politie Gelderland-Zuid contact op met de spoorwegpolitie om te melden dat hij over informatie beschikte dat er een grote groep supporters per trein naar de wedstrijd wilde om te gaan reellen. De veiligheidsfunctionarissen van N.E.C. zijn hiervan pas op de wedstrijdag op de hoogte gebracht door de politie van Amsterdam toen zij in de Amsterdam Arena arriveerden. Op de wedstrijdag zelf trok een grote groep N.E.C.-supporters naar het station. Alle supporters die bij het station aankwamen, individueel of in groepsverband, werden samengebracht bij de achterste wagon. Besloten werd om vóór het instappen de N.E.C.-supporters door conducteurs te laten controleren op vervoerskaarten en de supporters samen in de achterste wagons te plaatsen. Dit betrof ongeveer 125 merendeels bekende supporters, deels harde kern, van sommigen werd vermoed dat zij een stadionverbod hadden of dat zij geen kaartje voor de wedstrijd hadden. Achteraf bleek er één supporter met een stadionverbod te zijn. Van de N.E.C.'ers die in de trein naar Amsterdam zaten, was bekend dat ze de confrontatie met de Ajaxsupporters zouden zoeken. Onderweg waren de 'N.E.C.-ers' vervelend en baldadig, ze sloegen met paraplu's tegen het plafond en rookten in de trein. De spoorwegpolitie besloot een deëscalatietactiek te voeren en niet in te grijpen. Er zijn geen vernielingen aangericht. De ME-commandant in Amsterdam heeft contact opgenomen met de operationeel chef van de spoorwegpolitie en besloten meer manschappen in te zetten en een identiteitscontrole (ID) uit te voeren bij aankomst op station Duivendrecht. Er is niet overwogen om gebruik te maken van het perron bij het uit-vak van de Arena omdat daar geen aanleiding voor was en omdat het geen combitrein was maar een trein in de reguliere dienstregeling.

Toen de N.E.C.-supporters aankwamen op station Duivendrecht en de ID-controle door de ME werd aangekondigd, vluchtte een deel van de N.E.C.-ers de rails op en begonnen met stenen te gooien. De circa 15 ME-ers traden op, een aanhoudingseenheid wilde een N.E.C.-fan aanhouden, maar deze werd ontzet door 30-40 andere N.E.C.-supporters. Het treinverkeer was intussen stil gelegd. De voorgenomen ID-controle is niet op station Duivendrecht uitgevoerd.

Eerder die middag verzamelden Ajaxsupporters (200 à 300) zich bij het supportershome. Er werden wat telefoontjes gepleegd en op een gegeven moment was hen duidelijk dat de N.E.C.-supporters aan zouden komen op station Duivendrecht. De Ajaxsupporters vertrokken naar het station en namen van het nabijgelegen fietspad nog wat gooi- en smijtwerk mee. Nadat de politie de N.E.C.-supporters die de rails op waren gelopen weer op het perron hadden gedreven, is het op het perron een tijdje rustig geweest. Een bestorming van het station door Ajacieden kon de politie aanvankelijk tegenhouden, maar via de sporen zijn de Ajacieden toch in het station gekomen. Een deel van de N.E.C. supporters is naar het perron gerend en uiteindelijk hebben de beide supportersgroepen elkaar getroffen, heeft een vechtpartij plaatsgevonden maar de inmiddels versterkte ME kon erger voorkomen. Achteraf zijn later veel slag-en steekwapens, aangescherpte paraplu's etcetera, op het station gevonden. Het was niet meer vast te stellen van wie deze wapens waren. Station Duivendrecht is van 14.00 tot 16.00 uur afgesloten geweest in verband met de ongeregelheden.

In totaal zijn 125 N.E.C.-supporters aangehouden voor het plegen van vernielingen en openlijk geweld en afgevoerd naar het politiebureau waar ze op de foto zijn gezet en zijn voorgeleid. De beelden van de videocamera's

de foto zijn gezet en zijn voorgeleid. De beelden van de videocamera's op Duivendrecht zijn niet bewaard. Dit gebeurt alleen als daarom wordt verzocht. Omdat er geen videomateriaal is, is het moeilijk om de strafbare feiten te herleiden tot individuen. Wel zijn er foto's genomen van de ongeregelheden. Mede op aanwijzing van politieagenten uit Nijmegen kon worden aangegeven wie er hadden gevochten en wie niet. Elf supporters zijn 's avonds vrijgelaten, ongeveer een zelfde aantal heeft langer vast gezeten en de rest kwam enkele uren later vrij. Vier agenten en een N.E.C.-supporter raakten licht gewond. Er zijn geen Ajaxsupporters aangehouden.

Van aanhoudingen naar stadionverboden:

- feitelijk opgepakt: 117;
- aanhoudingen: 117;
- proces-verbaal: 19;
- door BVO aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 0;
- door OM aan KNVB gemeld voor stadionverbod: 15;
- opgelegde stadionverboden: 14.

3 Beschouwingen conclusies en aanbevelingen

3.1 Combivervoer en Uitkaart

Combivervoer met omwisselbiljetten is een effectieve methode om supporters gecontroleerd te vervoeren van 'deur naar deur', zorgt voor supporterscheiding en voorkomt daarmee confrontaties tussen vijandige supportersgroepen. Combivervoer is niet verplicht bij een risico C wedstrijd, maar wordt wel aanbevolen en in de meeste gevallen ook toegepast. Besluitvorming over het ál dan niet toepassen van combiregelingen moet zorgvuldig plaatsvinden met weging van alle relevante factoren. Het feit dat zich bij Ajax - N.E.C. enkele jaren geen incidenten hebben voorgedaan, is gebruikt als argument om het vervoer vrij te geven. Maar ook eventuele spanning tussen beide supportersgroepen dient een factor te zijn bij de beslissing of combivervoer moet worden toegepast of achterwege kan blijven. Het feit dat vertegenwoordigers van N.E.C. aandrongen op een verplichte combi had zwaar moeten worden meegewogen. Daardoor zou betere scheiding van supporters en controle over de groep mogelijk geweest zijn. Ook het gebruik van speciale uitkaarten (Feyenoord en Ajax hanteren een dergelijk systeem) geeft controle over de groep bezoekende supporters: trouwe, zich goed gedragende supporters krijgen het recht om naar uitwedstrijden te gaan.

Conclusie 1

De combiregeling en de uitkaartregeling kunnen zeer effectief zijn in het voorkomen van rellen.

Aanbeveling 1

Naast Ajax en Feyenoord dienen ook andere BVO's, met een aanhang die bij uitwedstrijden problemen veroorzaakt, over te gaan tot invoering van een uitkaartregeling.

Verplaatsingseffecten

Combivervoer en uitkaart *selecteren* de goedwillende supporters van de kwaadwillende. De uitkaart en de combiregeling zijn beide in principe goede systemen om goedwillende supporters te selecteren. Maar het houdt kwaadwillenden niet tegen, want zij zoeken vervolgens andere wegen. Zij verplaatsen zich, bijvoorbeeld zoals bij Groningen - Feyenoord, vaak zonder kaartje, toch naar de speelstad. Het vandalisme verplaatst zich zo. Ook rond een aantal andere wedstrijden mét combiregelingen die buiten dit onderzoek vallen, ontstonden problemen met los reizende supporters zonder toegangskaartje.

Conclusie 2

Er doen zich verplaatsingseffecten voor waardoor voetbalvandalisme verhoudingsgewijs vaker buiten de stadions plaatsvindt. Voor harde kern supporters die zich trachten te onttrekken aan combiregelingen en uitkaartregelingen dient in repressief opzicht extra aandacht te zijn.

3.2 Informatiepositie

De bestrijding van los reizende supportersgroepen die uit zijn op ongeregeldheden, is afhankelijk van het beschikbaar hebben van informatie. Politie en hun Regionale Inlichtingen Diensten moeten dicht op de harde kern zitten om tijdig te kunnen onderkennen welke bewegingen worden voorbereid en gemaakt. Op grond daarvan kunnen deze groepen worden gevolgd en kan worden ingegrepen wanneer ze over de schreef gaan of aantoonbaar wanorde voorbereiden.

Van Herculessupporters was niet bekend dat zij per trein naar Rotterdam zouden gaan. Deze supporters zijn dan ook niet begeleid. De politie had hier geen goede informatiepositie.

Door goede informatie kon de Rotterdamse politie voorzien dat relbeluste Feyenoordsupporters met de trein naar Groningen gingen. Tegenhouden was op dat moment nog niet mogelijk, maar de supporters konden hierdoor wel gevolgd worden en konden uiteindelijk uit de trein gehaald worden.

Ook in Nijmegen was bij de politie tijdig informatie bekend over de treinreis van N.E.C.-supporters. Actieve informatievergaring alleen is niet voldoende om supportersgroepen te weerhouden van ongeregeldheden. Ook veredeling (zuiverder en scherper maken) van informatie en communicatie over de aanpak zijn essentieel.

Conclusie 3

Een goede informatiepositie van de politie is van belang voor het volgen van supportersgroepen en het achterhalen van plannen die er leven. Actieve informatievergaring alleen is echter niet voldoende om supportersgroepen te weerhouden van ongeregeldheden. Ook de veredeling van informatie en communicatie over de aanpak zijn essentieel.

Aanbeveling 2

De organisatie van de informatiepositie van de politie met betrekking tot voetbalvandalen moet beter worden ingericht (actieve informatievergaring, -evaluatie, -veredeling en -verstrekking) door daartoe vrijgemaakte gekwalificeerde functionarissen.

3.3 Spoorwegpolitie

Anders dan bij auto's of bussen kunnen supporters zich in de trein, een semi-openbare ruimte, verstoppen tussen andere reizigers. Bovendien zijn zij minder makkelijk te isoleren en 'aan de kant' te zetten en vormen ze sneller een bron van overlast voor anderen. De spoorwegpolitie heeft een belangrijke rol als deze supporters problemen veroorzaken. Vooral de samenwerking met de regiopolitiekorpsen en de clubs is cruciaal. Korte communicatielijnen tussen deze partijen ontbreken echter en afspraken over het optreden kunnen beter worden afgestemd en gecommuniceerd.

De spoorwegpolitie beslist op een onjuist signaal dat alle Heerenveensupporters terug moeten. De regiopolitie IJsselland was niet op de hoogte dat er supporters op doorreis door Zwolle komen.

Zij hadden dit wel kunnen weten, want de KNVB informeert voor het begin van de competitie alle lokale korpsen en het CIV over het programma.

Lokaal moet dan wel uitgezocht worden welke supporters op doorreis komen en/of een overstap maken onderweg naar een speelstad.

Ook worden opsporingsmogelijkheden onvoldoende benut: de videobeelden van station Duivendrecht – bij Ajax - N.E.C. – als in Zwolle – bij Vitesse-Heerenveen – zijn niet bewaard omdat daar geen verzoeken voor zijn ingediend door de politie.

Conclusie 4

Korte communicatielijnen tussen spoorwegpolitie en regiopolitie en BVO's ontbreken en afspraken over het optreden kunnen beter worden afgestemd en gecommuniceerd.

Aanbeveling 3

In het kader van de bestrijding van voetbalvandalisme dienen spoorwegpolitie en regiokorpsen en BVO 's beter samen te werken; er dienen heldere afspraken te worden gemaakt over het optreden tegen supporters die tijdens de treinreis problemen veroorzaken. Als er vooraf problemen worden verwacht dient het betreffende regiokorps de spoorwegpolitie te informeren. Over het bewaren van beeldmateriaal via camera's op stations dienen praktisch uitvoerbare afspraken te worden gemaakt.

3.4 Bestuurlijke ophouding en artikel 2 politiewet

Het is voor de politie niet eenvoudig een titel te hebben om op te treden tegen reizende supportersgroepen waarvan vermoed wordt dat ze uit zijn op rellen. Zolang de betreffende supporters geen strafbare feiten begaan, is er geen grond voor aanhoudingen. En wanneer er wel strafbare feiten worden gepleegd is het zeer moeilijk om vast te stellen welke individuen precies deze feiten hebben gepleegd. In paragraaf 3.6 wordt op deze individualisering nader in gegaan.

Bij Groningen - Feyenoord heeft de politie in Grijpskerk op basis van artikel 2 van de Politiewet een grote groep, zonder kaartje voor de wedstrijd, opgepakt en geboeid afgevoerd naar Rotterdam. Dit is een algemeen kapstokartikel waarvan de tekst luidt: *"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven"*. Effectief was deze actie wel: de potentiële raddraaiers hebben Groningen niet bereikt. Slechts twee personen uit deze groep zijn aangehouden (in verband met bedreigen van agenten) en hebben een stadionverbod gekregen.

Het effect van het toepassen van artikel 2 Politiewet schuilt meer in het optreden gericht op handhaving van de openbare orde dan in de strafrechtelijke vervolging. Het zelfde kan gezegd worden over het toepassen van artikelen 175, 176 en 176A van de Gemeentewet, de noodbevelen, de noodverordening en bestuurlijke ophouding. Hiermee kan preventief worden gewerkt en kunnen ernstiger problemen worden voorkomen (supporters de gemeentegrens oversturen bijvoorbeeld, bij Vitesse - Feyenoord heeft de burgemeester van Arnhem dat gedaan met los reizende Feyenoordsupporters). Het doel van deze maatregelen is escalatie te voorkomen en dat blijkt succesvol.

Conclusie 5

Artikel 2 van de Politiewet en de artikelen 175 (noodbevelen) 176 (noodverordening) en 176A (bestuurlijke ophouding) van de Gemeentewet kunnen succesvol worden ingezet om (escalatie van) ongeregelde heden door supportersgroepen te voorkomen. Hier dient te worden aangetekend dat met bestuurlijke ophouding weinig ervaring bestaat als het gaat om de bestrijding van voetbalvandalisme.

3.5 Stadionverboden en de standaardvoorwaarden KNVB

Een middel om voetbalvandalen te straffen is het stadionverbod, de civiele uitsluiting. De BVO kan een lokaal stadionverbod opleggen en vervolgens de betrokkene aanmelden voor een landelijk stadionverbod bij de KNVB. Ook het Openbaar Ministerie kan personen aanmelden voor een civielrechtelijk landelijk stadionverbod bij de KNVB als er sprake is van vervolging voor een strafbaar feit. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een strafrechtelijk stadionverbod dat alleen door de rechter kan worden opgelegd. Uit de gegevens van de vier incidenten blijkt dat het aantal opgelegde stadionverboden schril afsteekt tegen het aantal aanhoudingen: van de 348 opgepakte mensen zijn er 279 daadwerkelijk aangehouden en hebben er uiteindelijk 19 een stadionverbod gekregen (5%). Dit contrast komt overeen met de trend die het CIV waarneemt in 2003-2004. Het CIV constateert een daling van het aantal stadionverboden met 39% vergeleken met 2002-2003 bij een iets groeiend aantal aanhoudingen.

Hiervoor worden twee oorzaken aangevoerd:

Ten eerste daalt het aantal meldingen van het Openbaar Ministerie aan de KNVB: van 1153 (2001-2002) via 1043 (2002-2003) naar 599 (2003-2004). Het aantal aanhoudingen lag op 1897 (2001-2002), 1687 (2002-2003) en 1815 (2003-2004).

Ten tweede legt de KNVB inderdaad steeds minder stadionverboden effectief op. De KNVB zal binnenkort rapporteren om welke aantallen het precies gaat maar uit mondelinge informatie van de KNVB en het CIV blijkt dat er veel voorzichtiger wordt gehandeld, minder beleidsmatig op basis van wenselijkheid van een passende sanctie en meer strikt formeel juridisch. Om inzicht te krijgen in de redenen hiervoor, is het nuttig na te gaan hoe de richtlijn stadionverboden in de praktijk werkt.

De KNVB legt een landelijk geldend stadionverbod op aan alle personen die worden aangemeld door een club of door justitie. De lengte van het stadionverbod is minimaal 3 maanden en maximaal 48 maanden en gerelateerd aan de zwaarte van de overtreding. Wanneer het een verbod van minimaal 12 maanden voor een meerderjarige betreft, krijgt de persoon in kwestie ook een boete van € 450. Bij het overtreden van het stadionverbod moet een geldboete worden betaald.

Bij het opleggen van een civiel stadionverbod kan ook een vrijwillige melding met strafvermindering worden afgesproken. Alleen bij een strafrechtelijk stadionverbod kan ook een meldingsplicht worden opgelegd.

In de praktijk ziet de KNVB meer en meer af van het opleggen van stadionverboden aan aangemelde personen. De reden daarvoor ligt in enkele uitspraken van de onafhankelijke beroepscommissie stadionverboden die door de KNVB is ingesteld. Deze commissie toetst (na een bezwaar van de betreffende persoon) het stadionverbod aan de standaardvoorwaarden van de

KNVB. In deze standaardvoorwaarden wordt gerept van het recht van de KNVB (en van clubs) personen de toegang tot het stadion te ontzeggen wanneer ze *'in of buiten het stadion in het kader van een voetbalwedstrijd in strijd hebben gehandeld met het in deze standaardvoorwaarden bepaalde'*. De beroepscommissie draaide het afgelopen seizoen stadionverboden terug die waren opgelegd aan personen die zonder kaartje waren opgepakt, buiten het stadion of ver voor de wedstrijd.

Een voorbeeld hiervan is dat van de Feyenoordsupporters onderweg naar Groningen. Daarvan hebben twee personen een landelijk stadionverbod gekregen. Het landelijke stadionverbod van de andere 69 personen is door de commissie stadionverboden opgeheven omdat er geen gronden waren die stadionverboden zouden rechtvaardigen. Bij deze personen was er geen sprake van vervolging door het Openbaar Ministerie. Ook de standaardvoorwaarden van de KNVB, die nodig zijn voor de aanmelding van een BVO voor een landelijk stadionverbod, zijn hier niet van kracht: De Feyenoordsupporters hadden geen kaartje voor de wedstrijd en het incident vond niet in of rondom het stadion plaats.

Werden voorheen redelijk vlot stadionverboden opgelegd wanneer dit beleidsmatig wenselijk was, in het seizoen 2003-2004 wordt strikt juridisch getoetst of de standaardvoorwaarden van de KNVB wel van toepassing kunnen worden verklaard. Daartoe moet er een duidelijke relatie bestaan tussen de overtreder en de wedstrijd. Wanneer een onrechtmatigheid plaats vindt in het stadion tijdens de wedstrijd, is die relatie evident. Ook wanneer iemand kort voor of na de wedstrijd rondom het stadion over de schreef gaat en tevens een kaartje op zak heeft voor deze wedstrijd, zijn de standaardvoorwaarden van toepassing. Artikel 1 van deze standaardvoorwaarden luidt namelijk: *"De onderhavige standaardvoorwaarden zijn verbindend voor een ieder die in of buiten Nederland een wedstrijd bijwoont waaraan een Nederlandse club of een vertegenwoordigend Nederlands elftal deelneemt dan wel anderszins aanwezig is in of rond het stadion en de bijbehorende gebouwen en terreinen, daaronder begrepen de toegangen en toegangswegen, hierna in totaliteit wel aangeduid als 'het Stadion', voor, tijdens of na een wedstrijd, al welke personen hierna gezamenlijk zullen worden aangeduid als 'het Publiek'."*

De KNVB zelf kijkt nu zelf ook scherper naar de mate waarin een overtreding valt onder de standaardvoorwaarden, anders gesteld: of de overtreder deel uitmaakt van 'het Publiek'. Is daar twijfel over, dan wordt er geen stadionverbod opgelegd. In strikt juridische zin heeft de KNVB hier een punt, in de enkele zaken dat personen met een 'twijfelachtig' stadionverbod naar de rechter stapten, kregen ze gelijk en moest het stadionverbod worden ingetrokken.

Het Openbaar Ministerie (en soms ook de club) verwachten dat ná hun melding een stadionverbod volgt. De bedoeling is om met civielrechtelijke stadionverboden veel sneller te kunnen handelen dan mogelijk is met een strafrechtelijk verbod en ook de justitieketen minder te belasten. Voor het OM geldt de volgende afspraak, vastgelegd in een richtlijn van de procureurs-generaal: alle personen die van politie of justitie een sanctie krijgen vanwege voetbalgerelateerd strafbaar handelen, moeten worden aangemeld bij de KNVB. Maar blijkbaar is wat justitie voetbalgerelateerd noemt, niet hetzelfde als wat de beroepscommissie (en vooruitlopend daarop de KNVB) vindt vallen onder de standaardvoorwaarden. Het gebruik van verschillende criteria verklaart het 'gat' tussen de verwachte en de opgelegde stadionverboden. Los reizende supporters zonder kaartje die buiten het stadion amok maken,

kunnen op basis van deze juridisch strikte toets, geen stadionverbod krijgen. Er moet een duidelijke relatie met een wedstrijd zijn en om die reden worden bijvoorbeeld door de politie Zwolle aangehouden supporters sinds kort nadrukkelijk ondervraagd over hun voornemen om naar de wedstrijd te gaan. Maar ook dan is het dubieus of de betrokkenen daarmee formeel tot 'het Publiek' behoren.

Voor de duidelijkheid: eventuele justitiële vervolging gaat wel gewoon door en staat los van het verdere civielrechtelijke traject van KNVB en clubs. De praktijk laat zien dat een enkele keer ook een rechter een stadionverbod oplegt, vergelijkbaar met een straatverbod. In het seizoen 2002-2003 zijn er 8 strafrechtelijke stadionverboden opgelegd (het jaar ervoor 9) waarvan de helft met meldingsplicht. In totaal verschenen het seizoen 2002-2003 273 voetbalvandalen voor de rechter, de meeste gedagvaardden ontvingen geldboetes en werkstraffen.

Conclusie 6

Het civiele landelijk geldende stadionverbod als middel om voetbalgeweld te voorkomen en te bestrijden, kan op basis van de huidige formuleringen maar in een beperkt aantal gevallen effectief worden toegepast, te weten bij ongeregeldheden in en rondom het stadion.

Daarnaast hebben daders (zie het Grijskerk-incident) soms al een stadionverbod zodat andere sancties moeten worden overwogen.

Aanbeveling 4

De KNVB moet een ruimere grond voor stadionverboden ontwikkelen. Een landelijk stadionverbod van de KNVB moet mogelijk zijn voor aangehouden supporters tijdens voetbalgerelateerde ongeregeldheden, ongeacht het bezit van een toegangsbewijs. Bovendien moet meldingsplicht kunnen worden opgelegd aan supporters met een stadionverbod die aangehouden worden tijdens voetbal gerelateerde ongeregeldheden.

De KNVB onderzoekt op dit moment al of er een andere grond gevonden kan worden voor het opleggen van stadionverboden.

Bovendien wordt gewerkt aan een definitie van het begrip voetbalgerelateerd strafbaar handelen die zowel door justitie en de KNVB gehanteerd gaat worden.

3.6 Stadionverboden en de individuele tenlastelegging

Los van de interpretatie en reikwijdte van de standaardvoorwaarden van de KNVB doet zich het probleem voor dat individuen niet bestraft kunnen worden voor gedrag van groepen. Weliswaar is in 2000 artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht (openlijke geweldpleging) gewijzigd met het doel de reikwijdte ervan te verruimen, maar het effect van deze wijziging is klaarblijkelijk beperkt daar nog steeds het enkel deel uitmaken van een groep van waaruit gewelddadigheden worden gepleegd niet voldoende is om tot een succesvolle vervolging te komen.

Nadere individualisering van de dader blijft nodig.

Uit de vier onderzochte incidenten blijkt dat bij vrij reizen strafbare feiten

onvoldoende worden vastgelegd of kunnen worden vastgelegd. Het verzamelen van bewijsmateriaal tegen individuen, bijvoorbeeld door beelden van camera's op stations te gebruiken, en het verbaliseren van overtredingen, laat te wensen over.

Conclusie 7

Wanneer het OM het begaan van strafbare feiten door individuen niet hard kan maken, kan de KNVB niet overgaan tot het opleggen van landelijke stadionverboden.

Aanbeveling 5

Gezien de noodzaak tot het individualiseren van daders, moet er door de politie bij ongeregelheden meer aandacht gegeven worden aan de opsporing, aanhouding en verbalisering van individuele voetbalvandalen.

"Bij onregelmatigheden in het vervoer van en naar uitwedstrijden mag de BVO de eerstvolgende uitwedstrijd geen supporters meenemen" (beleidskader). In de casussen van deze audit is deze afspraak tot op zekere hoogte toegepast bij Heracles: alleen voor de 74 raddraaiers. Deze aanpak verdient navolging door andere clubs. Het probleem dat hierbij vaak speelt is het verkrijgen van de namen van de betrokkenen. Om hieraan tegemoet te komen zouden hierover afspraken gemaakt moeten worden in het beleidskader.

3.7 Aanbevelingen voor wijzigingen beleidskader

De algemene conclusie luidt dat de bestaande kaders onvoldoende zijn toegesneden op de aard van dit probleem: vrij reizende supporters (al dan niet in het bezit van een kaartje) die ongeregelheden veroorzaken. Het beleidskader is namelijk gericht op toegang tot stadion en georganiseerd vervoer van mensen (met een kaartje).

Informatie, snelle communicatie en afstemming over strategieën van ingrijpen zijn nodig voor het adequaat kunnen optreden en het handhaven van de openbare orde. De informatie over de bewegingen en gedragingen van supporters is vaak wel beschikbaar, maar de interventiestrategieën en de communicatie over escalatie en het optreden moeten worden verbeterd.

Conclusie 8

In het beleidskader staan nauwelijks afspraken over vrij reizende supporters. Formeel is de betaald voetbalorganisatie verantwoordelijk voor deze supporters (pagina 16 beleidskader). Deze afspraak geldt voor supporters die in georganiseerd verband reizen en lijkt ook te gelden voor vrij reizende supporters. Voor willekeurige reischoppende supporters zonder kaartje al dan niet op reis kan de club niet verantwoordelijk worden gehouden. Het gaat dan om verstoring van de openbare orde waarbij de politie verantwoordelijk is voor handhaving. De verantwoordelijkheid van de BVO komt weer in beeld nadat door misdrijvingen van de desbetreffende supporter deze ofwel een stadionverbod krijgt opgelegd danwel niet in aanmerking komt voor een kaartje voor uitwedstrijden.

Aanbeveling 6

In het beleidskader moet worden aangegeven wie in welke situatie verantwoordelijk is voor supportersgroepen die vrij reizen en ongeregelheden veroorzaken.

Conclusie 9

In het beleidskader (pagina 25) is opgenomen dat de vervoersmaatschappijen supporters zonder vervoersbewijs, onder invloed van alcohol of drugs moeten weigeren. Het blijkt dat in de praktijk het weigeren van personen onder invloed die reizen in een supportersgroep, veelal niet plaatsvindt. De supporters die onder invloed zijn, veroorzaken overlast en dit leidt soms tot escalatie van ongeregelheden.

Aanbeveling 7

De vervoersmaatschappijen moeten de bestaande regels om personen die onder invloed van alcohol of drugs verkeren handhaven.

Conclusie 10

Groepsvervoer tot 100 personen met de trein valt volgens het beleidskader binnen de normale dienstregeling van de spoorwegmaatschappijen. Meer dan 100 personen worden door de NS niet zonder overleg vervoerd. De afspraak over groepsvervoer in het beleidskader is afgestemd op combivervoer en werkt niet voor vrij reizende supporters.

Aanbeveling 8

Signalen dat grote groepen supporters gebruik willen maken van de trein, zonder dat er sprake is van een combiregeling, dienen door de betreffende organisatie (politie, BVO of supportersvereniging) aan de NS en de spoorwepolitie te worden doorgegeven.

De maatregelen die gekoppeld worden aan een A-, B- en C-categorisering van risicowedstrijden zijn zeer wisselend. In het beleidskader is aangegeven dat bij Categorie C een alcoholverbod moet gelden, verder staan er geen maatregelen bij genoemd. Meestal wordt ook combivervoer verplicht, toch kan ook volgens de afspraken in het beleidskader een categorie C wedstrijd zonder combi zijn en een categorie B met, dat lijkt niet erg logisch en is voor supporters niet begrijpelijk. Maatwerk zoals voorgesteld door de commissie Stekelenburg blijft wenselijk, maar de interpretatie van met name B en C risico kan zo ver uit elkaar liggen, dat dit leidt tot onduidelijkheid.

Conclusie 11

Het auditteam is van mening dat bij een echte hoog risico wedstrijd altijd alle voorzorgsmaatregelen (gecontroleerde toegang, supportersscheiding via verplichte combi en alcoholmaatregelen) genomen dienen te worden om niet het ontbreken daarvan te hoeven compenseren met een hogere politie-inzet. Bij een B-wedstrijd (enig risico) kan maatwerk ten aanzien van de maatregelen en politie-inzet worden getroffen.

Aanbeveling 9

In het beleidskader dient te worden vastgelegd: Categorie A is geen risico, categorie C is hoog risico en kent dus strikte toepassing van maatregelen en tolerantiegrenzen, categorie B is maatwerk. Dit dient in de wedstrijdvoorbereiding goed te worden gemotiveerd en te worden gecommuniceerd met de supporters.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling auditteam

Het auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegenthart

Leden

- Cees Bakker
- Tom van Daalen
- Jan Franssen
- Cees Ottevanger

In de uitvoering wordt het auditteam ondersteund door DSP-groep bv te Amsterdam.